
Vredenburgse varia (I)

Bij het bewerken van de schriftelijke gegevens over het kasteel Vredenburg (rekeningen, bestekken, inventarissen e.d.) komen zo nu en dan zaken tevoorschijn die niet van onmiddellijk belang zijn voor de bouwgeschiedenis en verdere geschiedenis van het kasteel, maar waarvan het toch de moeite waard is ze uit het handschriftstadium te halen. Ik stel me voor die voorvallen en zaken op gezette tijden zonder veel commentaar in het Maandblad af te drukken.

In de bouwrekening van 1532 (R.A.U. Rech. Arch. 386-1 fo. 9v) komt de volgende post voor:

Die voornoemde Jan Vuyteweerd (glaesmaecker binnen Utrecht) ... Eerst zes glaesen verlappt ende verbintloet staende in de capelle die, overmits 't los-

schieten van 't groff geschut gebroecken ende geborsten waeren ende dat op nyeuwe jaersnacht, daeraen verdient xii s, dan viii en januarii A°XXXII.

Het nieuwe jaar 1532 is dus wel zó terdege ingeluid dat zelfs heiligen niet gespaard bleven, want: *In dezelfde capelle verbindtloet ende gestopt een glas daer sint Johan innestaet, verdient vi s.*

Ondanks de voor de hand liggende associatie zal de bovenvermelde capelle niet de kloosterkerk van de Johanniters geweest zijn, want die was afgebroken t.b.v. de noordelijke muur van het kasteel.

T. J. Hoekstra

Een Utrechtse „Hofstede” aan de Kromme Nieuwegracht

Het zozeer doorwrochte werk van prof. dr. C. L. Temminck Groll over de Middeleeuwse stenen huizen te Utrecht bevat van die monumenten een opsomming, waarvoor wij niet dankbaar genoeg kunnen zijn. Het vormt dan ook een voortreffelijke handleiding voor iedere historisch belangstellende, die van een verscheidenheid van woningen uit de oude stad zoveel mogelijk bijzonderheden wil kennen. De schrijver heeft duidelijk een bouwkundig doel nagestreefd, zodat men niet verwachten mag telkenmale ook nog gegevens aangaande de eigenaren of bewoners van de ter sprake gebrachte percelen in zijn boek opgenomen te zien. Maar ondanks deze noodzakelijke beperking zijn ter bereiking van meerdere duidelijkheid hier en daar dergelijke mededelingen toch zelfs niet achterwege gebleven. 1)

Onlangs nu kwam mij een acte onder ogen, die een merkwaardige aanvulling over zo'n Utrechts huis van betekenis inhiel. Zij staat geboekt in het protocol van de Alkmaarse notaris Pieter Fransz. en is gedateerd 13 juni 1649. 2). Het valt op, dat de bezitting, die het onderwerp van dit stuk uitmaakt daarin wordt aangeduid, niet enkel als een „huis”, maar uitdrukkelijk als *seeckere huijsinge erff ende hoffstede* genoemd wordt. Juist die toevoeging van het begrip *hoffstede* bij deze omschrijving wijst er op, dat het pand-in-kwestie gelijk vanouds meermalen gebruikelijk was, gezien behoorde te worden - en men denke hier bepaald aan het woord „ridderhofstad” - als een bijzonder belangrijke bezitting, ja mogelijk zelfs als een edelmanswoning.

Tevoren had dit huis naar luid der acte toebehoord aan jonker Jacob van Tienen, in leven meesterknaap

der houtvesterij van Holland en West-Friesland. Tengevolge van diens dood was het vererfd op 's-mans dochter jv. Isabelle van Tienen, die te Alkmaar leefde als de echtgenote van de baljuwdijkgraaf van de Zijpe en de Wieringerwaard, tevens dijkgraaf van het Geestmerambacht Nanning van Veen. Deze erflater, niemand minder dan schout van Utrecht, overste, gouverneur van Geertruidenberg en van de Schenkenschans bij Emmerik was gehuwd geweest met jv. Geertruijdt, bastaarddochter van Arnoldus of Adriaan van Duivenvoorde 3).

Het gerechtigde echtpaar wenste het ouderlijke huis in 1649 van de hand te doen. Bij bovengemelde acte verleende het opdracht aan jr. Casper van der Burch heer van Velthuijsen te Utrecht om dit in samenwerking met de broeder der vrouw jr. Arent van Tienen heer van Berlicum te leveren en dus op te dragen aan Johan Baptista Cappeluer. Het werd daarbij omschreven als te zijn

met kelders, cluyzen, glasen, glaesraemtgen, ende allen synen toebehoiren, mitsgaders allen t'gene daer aen aert ende nagel vast is, staende ende gelegen binnen uijtrecht voorsz, aende suytzyde van de Nieuwegracht tusschen sinte Maertens dam ende de Jerusalems stege daer de E. Gijsbert van der Woert schepen derselver stadt oostwaerts, ende de Ed: Jonker Johan van Bodeck, 4) westwaerts naest gelegen syn, streckende voor metter werff ende sluijse uytte voorsz nieuwe grachte tot achter aende gemeene gang toe, met oock een uytganck in deselve gemeene ganck tot in de Jerusalems stege met alle alsulcke gerechticheden vrydommen ende servituijten als deselve huijsinge specterende syn sulcx die overleden